

120 godina športske gimnastike u Karlovcu

KARLOVČANI OVE GODINE OBILJEŽAVAJU 120-GODIŠNJICU OSNIVANJA HRVATSKOGA SOKOLA. OSNIVANJEM PRVE TJELOVJEŽBENE ORGANIZACIJE, POKUPSKI SOKOL, STVORENI SU UVJETI ZA BRŽI RAZVOJ TJELOVJEŽBE I ŠPORTA U TOM GRADU.

Piše **Zlatko Švegar**

Tjelovježbena organizacija Pokupski sokol ponikla je na poticaj mladih Karlovčana, a pod utjecajem Hrvatskog sokola iz Zagreba. Pokupski sokol ubrzo je postao stjecište društvenog života u Karlovcu. Prva osnivačka skupština Pokupskoga sokola održana je 5. svibnja 1885. godine u Narodnoj čitaonici. Za prvoga predsjednika izabran je gradski liječnik dr. Ljudevit Harazim (1854. - 1916.). Društvo je od Kr. velike realne gimnazije u Rakovcu zatražilo dopuštenje za mogućnost vježbanja u njezinom dvorištu. Vježbe članova Pokupskog sokola u početku su vodili sokolski prednjaci Aleksandar Bahorić, ranije član zagrebačkog Hrvatskog sokola, i gimnazijski profesor Vilim Marašek koji je obnašao i dužnost podstarješine društva.

Već u prvoj godini djelovanja društva gradska uprava ustupila je na 10 godina zgradu bivše streljane na Gazi, izgrađenoj 1873. godine. U njoj su sokoli uredili gimnastičku dvoranu i 6. prosinca 1885. održali prvu javnu vježbu. Od 1887. godine na čelu Pokupskog sokola bio je gimnazijski profesor Mijo Vamberger (1851. - 1930.). Pod njegovim starješinstvom "podiže se Sokol do zamjerne visine". U rujnu 1888. godine članovi društva sudjeluju na proslavi Ljubljanskog sokola, a bili su uspješni i kao natjecatelji.

U djelovanju Pokupskog sokola naročito je vrijedno istaknuti djelovanje Franje Bučara, oca modernog hrvatskog športa i olimpizma. Tijekom 1890. i 1891. godine on je kao nastavnik - suplent na gimnaziji u Rakovcu predavao tjelovježbu, a bio je i tajnik i vođa u Pokupskom sokolu. Društvo je prema Bučaro-

vim zapisima u proljeće 1891. godine imalo 146 članova koji su vježbali triput tjedno u tzv. Staroj streljani. Predvođen Franjom Bučarom, Pokupski sokol je 1891. godine sudjelovao na II. svesokolskom sletu u Pragu. O djelovanju društva Bučar je objavljivao članke u zagrebačkom listu *Gimnastika*, koji je kasnije i uređivao. Njegovim odlaskom u Zagreb, a zatim u Švedsku, djelatnost Pokupskog sokola je oslabila, a 1892. se i ugasila. Društvo je ostalo bez prostorija, a zbog 123 forinte duga zaplijenjene su gimnastičke sprave, koje su prodane na dražbi.

Djelovanje Pokupskog sokola obnovljeno je 1902. godine ponajviše zahvaljujući tipografu Slavoljubu Reputinu, ranije prednjaku Hrvatskog sokola u Zagrebu. Prvi starješina obnovljenog Pokupskog sokola bio je odvjetnik dr. Božo Vinković (1862. - 1924.) Članovi društva vježbali su u dvorani Više djevojačke škole, otvorene 1895. u današnjoj Ulici Vladimira Nazora (taj je objekt srušen šezdesetih godina XX. Stoljeća). Bila je uređena i opremljena po "švedskom sustavu", prema projektu Franje Bučara. Na skupštini Pokupskog sokola 1905. godine predloženo je da društvo promijeni ime u Hrvatski sokol, a to je nešto kasnije i ostvareno.

Član društva, učitelj Mijo Blašković (1874. - 1934.) bio je pokretač tjelovježbe i sokolskog pokreta u selima u okolini Karlovca. Početkom 1904. osnovao je u Donjim Stavivama prvi Seljački Sokol u Hrvatskoj, a 1906. i u Mostanju. Karlovčani 1906. godine pod vodstvom Dragutina Kubičeka sudjeluju na I. hrvatskom svesokolskom sletu u Zagrebu, a potom i na drugim sokolskim i športskim priredbama u Hrvatskoj i inozemstvu.

Gore:
Franjo Bučar u odori
Pokupskog sokola 1891. godine

Desno:
Vježbaonica Pokupskog sokola
nalazila se u zgradi streljane
(desno), prvog športskog
objekta u Karlovcu